

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Από την εικόνα στο κείμενο»

Συγγραφή: ΤΖΟΒΛΑ ΕΙΡΗΝΗ

Εφαρμογή: ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Από την εικόνα στο κείμενο

Εφαρμογή σεναρίου

Ελπίδα Τοκμακίδου

Δημιουργία σεναρίου

Ειρήνη Τζοβλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

1^ο Δημοτικό Σχολείο Μενεμένης

Χρονολογία

Από 21-4-2015 έως 30-4-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 8+ διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ακολουθώντας την υπόδειξη της δημιουργού του σεναρίου η εφαρμογή του επιλέχθηκε να γίνει κατά τη χρονική στιγμή που οι μικροί/-ές μαθητές/-τριες της τάξης εφαρμογής έχουν φτάσει σε ικανοποιητικό βαθμό κατάκτησης του μηχανισμού ανάγνωσης και γραφής. Το συγκεκριμένο σκεπτικό αφορά προϋπόθεση που θέτει η δημιουργός του σεναρίου, σχετικά με την εξασφάλιση μιας σχετικής άνεσης στον γραπτό λόγο. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου η συγκεκριμένη χρονική επιλογή εξυπηρετεί τους τεχνικής φύσεως στόχους του σεναρίου, καθώς οι μαθητές θα έχουν το χρονικό περιθώριο να εξοικειωθούν με τη χρήση του κειμενογράφου, αφού το σενάριο προτείνει να γράψουν μικρά κείμενα σε αυτόν. Μια ακόμη προϋπόθεση που τίθεται στον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου αφορά τη διαρκή και αδιάλειπτη συνεργασία με τον εκπαιδευτικό Πληροφορικής –στις περιπτώσεις που υπάρχει συγκεκριμένη ειδικότητα στο σχολείου– ώστε οι μαθητές/-τριες και κατά τις ώρες του μαθήματός του να εξασκούνται σε δεξιότητες που απαιτεί η εφαρμογή του σεναρίου. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει η παραπάνω εξοικείωση, οι μαθητές μπορούν να γράψουν το κείμενο σε χαρτί και στη συνέχεια, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, να σκανάρουν τα κείμενά τους και να δημιουργήσουν το ψηφιακό βιβλίο που προτείνεται.

Κατά τη δημιουργό του σεναρίου η εφαρμογή του δεν απαιτεί συγκεκριμένες προαπαιτούμενες γνώσεις, αλλά προσπαθεί να ανιχνεύσει προηγούμενες εμπειρίες και βιώματα των μικρών μαθητών/-τριών, για να εξυπηρετήσει τους στόχους του. Για τη συγκεκριμένη τάξη εφαρμογής οι μαθητές/-τριες έχουν κάποια προηγούμενη μικρή εμπειρία και εξοικείωση μέσα από την υλοποίηση παρόμοιων δραστηριοτήτων στα πλαίσια υλοποίησης προηγούμενου σεναρίου, γεγονός που πιστεύεται ότι θα βοηθήσει στην απρόσκοπτη εφαρμογή του και επίτευξη των στόχων του.

Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή προτείνεται η ύπαρξη ικανοποιητικού αριθμού Η/Υ, για να δουλεύουν οι ομάδες, και προβολέας ή διαδραστικός πίνακας. Στο σχολείο -που πραγματοποιήθηκε η υλοποίηση του σεναρίου- διατίθεται τροχήλατο ερμάριο με 10 φορητούς Η/Υ, για αυτό και επιλέχθηκε η αξιοποίησή του για τη μεταφορά τους στη σχολική αίθουσα, όπου και εφαρμόστηκε το μεγαλύτερο μέρος του σεναρίου, αφού η πρόσβαση στο διαδίκτυο μαζί με την ύπαρξη ενός κεντρικού Η/Υ και ενός βιντεοπροβολέα σε αυτήν, εξασφάλιζε τις προϋποθέσεις τόσο για τη συζήτηση στην ολομέλεια όσο και για την εργασία σε ομάδες. Η εφαρμογή του σεναρίου εκτείνεται σε ώρες της Ευέλικτης Ζώνης και σε κάποιες ώρες του μαθήματος των Τ.Π.Ε.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ειρήνη Τζοβλά, Από την εικόνα στο κείμενο, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Δημοτικού, 2014.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με τη δημιουργό του σεναρίου οι προτάσεις του μπορεί να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο οποιασδήποτε θεματικής ενότητας του β΄ τεύχους του σχολικού εγχειριδίου *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού*. Οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, καλούνται να σχολιάσουν την εικόνα μιας διδακτικής ενότητας, την οποία δεν έχουν διδαχτεί ακόμη, στη συνέχεια να γράψουν στον κειμενογράφο ή στο χαρτί (ανάλογα με την εξοικείωση που έχουν) μια δική τους ιστορία με βάση την εικόνα που είδαν, να τη

διορθώσουν με τη χρήση του ορθογραφικού ελέγχου (εφόσον χρησιμοποιήσουν τον κειμενογράφο) και ακολούθως να συγκρίνουν στην ολομέλεια, μέσα από κάποιο συννεφόλεξο, τα δύο κείμενα (σχολικό και δικό τους) ως προς την επαναληψιμότητα των λέξεων, για να διαπιστώσουν κατά πόσο η εικόνα δημιούργησε σε αυτούς τους ίδιους συνειρμούς ή/και κατά πόσο απομακρύνθηκαν από το αρχικό κείμενο. Τέλος, καλούνται να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό βιβλίο με τις διαφορετικές εκδοχές που δημιουργήθηκαν με βάση την ίδια εικόνα καθώς και ένα ψηφιακό κολάζ με το σύνολο της δουλειάς όλων των ομάδων που θα το αναρτήσουν στο ιστολόγιο της τάξης ή/και την ιστοσελίδα του σχολείου ή/και να εκτυπώσουν την εικόνα και τις ιστορίες τους, να την αναρτήσουν στον πίνακα ανακοινώσεων με στόχο να την παρουσιάσουν σε κάποια άλλα τμήματα του σχολείου ή/και σε κάποια εκδήλωση.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο αξιοποιεί τη δυναμική της εικόνας, η οποία κατέχει σημαντική θέση μέσα σε ένα κείμενο, καθώς πολλές φορές δίνει πολύ περισσότερες πληροφορίες στους μικρούς μαθητές/-τριες από ότι το ίδιο το κείμενο. Στο πλαίσιο αυτό το σενάριο «εκμεταλλεύεται» την εικόνα μιας διδακτικής ενότητας, για να ανιχνεύσει τις προηγούμενες εμπειρίες και βιώματα των μικρών μαθητών/τριών, να καλλιεργήσει τη δημιουργικότητά τους και να τους ωθήσει στην παραγωγή γραπτού λόγου με συνοχή, πλοκή και συγκεκριμένο αποδέκτη (Καραντζόλα κ.ά 2007, στο Βιβλίο Δασκάλου Γλώσσα Α΄ Δημοτικού).

Η εικόνα, άλλωστε, είναι ένα «κείμενο» προς κατανόηση, που παίζει και αυτό τον ρόλο του, όπως τα άλλα κείμενα (Πλειός 2005). Με αυτή την έννοια η ανάγνωση των εικόνων είναι κι αυτή ανάγνωση και αποτελεί αφορμή για προφορική και γραπτή επεξεργασία. Έτσι, η συμμετοχή σε άμεσες εμπειρίες, όπως η δημιουργία μιας ιστορίας από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, επιτρέπει αφενός να προσεγγίσουν

αυτοί/ές αισθητικά την πραγματικότητα (Μαρτέν 1984) και αφετέρου να αναπτύξουν τις διανοητικές τους ικανότητες (Messaris 2001).

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες αποσκοπούν στο να αποδεσμεύσουν τους μαθητές/τριες από τυπικές μορφές μάθησης, όπως είναι η απλή κατανόηση κειμένων –στοιχεία αναγνωριστικού γραμματισμού που η Hasan (1996) ονομάζει «πρώτο επίπεδο γλωσσικού γραμματισμού»– και υιοθετούν πρακτικές που εμπλέκουν τους μαθητές σε ανοιχτές διαδικασίες μάθησης με παιγνιώδη τρόπο. Επίσης, η χρήση της τεχνολογίας υποστηρίζει και πιο κριτικές προσεγγίσεις του θέματος, μέσα από τη συγκριτική αντιπαραβολή και «ανάγνωση» του παραγόμενου από τους μαθητές κειμένου με το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου (Τύμπα & Τζοβλά 2014).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να εξωτερικεύσουν τα βιώματα και τις εμπειρίες τους και να τα αποτυπώσουν σε γραπτό κείμενο·
- να αποκτήσουν εμπειρία στην έκθεση των απόψεων τους σε ακροατήριο·
- να γνωρίσουν τη δομή ενός βιβλίου.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να οδηγηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου με συνοχή, πλοκή και συγκεκριμένο αποδέκτη·
- να δημιουργήσουν μια ιστορία μέσα από την ερμηνεία μιας εικόνας να έρθουν σε επαφή με το κειμενικό είδος της ιστορίας·
- να ακολουθήσουν τους βασικούς κανόνες στη συγγραφή ενός κειμένου (χρήση κεφαλαίων, τελείας, έννοια ολοκληρωμένης πρότασης)·

- να δημιουργήσουν πολυτροπικό κείμενο και να κατανοήσουν την προστιθέμενη αξία του λόγου στην εικόνα·
- να μπορούν να εξαγάγουν απλά συμπεράσματα μέσα από τη σύγκριση δύο κειμένων·
- να συσχετίσουν εικονικά στοιχεία με κείμενο μέσα σε συγκεκριμένο νοηματικό πλαίσιο·
- να αναπτύξουν κριτική σκέψη, ώστε να διαμορφώσουν εγγράμματες ταυτότητες μέσα από τις οποίες θα μπορούν να προσεγγίζουν κριτικά την πραγματικότητα.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να αποκτήσουν βασικές γνώσεις χρήσης Η/Υ (άνοιγμα-αποσύνδεση, δημιουργία φακέλου-αρχείου, αποθήκευση)·
- να έρθουν σε επαφή με το διαδίκτυο·
- να μπορούν να χρησιμοποιούν τον κειμενογράφο και να εκτελούν απλές εντολές σε αυτόν·
- να γνωρίσουν τη χρήση του ορθογραφικού ελέγχου·
- να χρησιμοποιήσουν απλά λογισμικά για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, για να αναπαραστήσουν τις ιδέες τους·
- να αποθηκεύσουν εικόνα·
- να αντιγράψουν και να επικολλήσουν·
- να εκτυπώσουν.

Διδακτικές πρακτικές

Η υιοθέτηση διδακτικών πρακτικών, όπως της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και της εργασίας-παρουσίασης στην ολομέλεια, αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του σεναρίου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ακολουθώντας τις υποδείξεις της δημιουργού του σεναρίου αφορμή για την εφαρμογή του αποτέλεσε μια εικόνα από μια ενότητα του σχολικού εγχειριδίου (Β' τεύχος από το βιβλίο *Γλώσσα Α' Δημοτικού*), ώστε οι μαθητές να μη γνωρίζουν το περιεχόμενο του κειμένου που σχετίζεται με αυτή.

Έχοντας προηγούμενη μικρή εμπειρία από παρόμοιες δραστηριότητες σχολιασμού εικόνων αλλά και καταγραφής κάποιων τίτλων ή και κειμένων σχετικών με ορισμένους πίνακες ζωγραφικής (από προηγούμενη εφαρμογή σεναρίου), οι μαθητές/-τριες της τάξης ανταποκρίθηκαν άμεσα στην πρόκληση/πρόσκληση της εκπαιδευτικού να ξεφυλλίσουν το σχολικό τους βιβλίο για την επιλογή μιας εικόνας.

Ήδη από προηγούμενη συνάντησή μας συμφωνήθηκε η επιλογή της εικόνας στη σελίδα 58 (από το Βιβλίο του Μαθητή) όπου οι ήρωες του σχολικού βιβλίου μεταφέρονται στο χώρο μιας βιβλιοθήκης. Στη φάση αυτή έγινε μόνο η επιλογή της εικόνας, ενώ ο σχολιασμός του περιεχομένου της αλλά και η παρακίνηση μαθητών/-

τριών για τη δημιουργία μιας δικής τους ιστορίας μεταφέρθηκε για την έναρξη εφαρμογής του σεναρίου. Σε αυτούς/-ές αναφέρθηκε ότι στην επόμενη συνάντησή μας θα ασχοληθούμε με τη συγκεκριμένη τους επιλογή αξιοποιώντας και τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογικών μέσων, προοπτική τους ενεργοποίησε ιδιαίτερα καθώς φαίνεται ότι τους ευχαριστεί η ενασχόλησή τους με τη χρήση του Η/Υ.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο είναι συμβατό με το [Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας](#), καθώς το θέμα της δημιουργίας ιστορίας, της παραγωγής πολυτροπικού κειμένου, της παρουσίασης και της ανάρτησής του εμπεριέχεται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών τόσο του γλωσσικού μαθήματος όσο και των άλλων μαθημάτων για την Α΄ Δημοτικού.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα δυναμικό εργαλείο για την απόκτηση γνώσεων για τον κόσμο και τη διαμόρφωση στάσεων και ιδεολογιών. Παράλληλα, αυξάνουν την ενεργητική εμπλοκή των μαθητών και προσφέρουν διέξοδο προς δράσεις που έχουν μαθησιακά αποτελέσματα (Χατζησαββίδης & Αλεξίου 2012). Στο πλαίσιο αυτό οι ΤΠΕ θα αξιοποιηθούν με τη χρήση: α) κειμενογράφου και κάποιων δυνατοτήτων του· β) προγράμματος δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου· γ) προγράμματος συννεφόμενου και δ) με την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου ή/και το ιστολόγιο της τάξης.

Κείμενα

Από το σχολικό βιβλίο *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού*

Εικόνα και κείμενο από οποιαδήποτε [ενότητα](#) του β΄ τεύχους (Κατά την εφαρμογή αξιοποιήθηκε η Ενότητα: «Ο κόσμος των βιβλίων» και συγκεκριμένα η εικόνα από τη σελίδα 58 και την υποενότητα «Στη βιβλιοθήκη»).

Εκπαιδευτικά λογισμικά – εφαρμογές

Πρόγραμμα δημιουργίας συννεφολέξου (ενδεικτικά www.wordle.com)

Πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου (ενδεικτικά www.issuu.com)

Πρόγραμμα δημιουργίας ψηφιακού κολάζ ([shapecollage](#) ή και [autocollage](#))

Ιστοσελίδες

Ψηφιακό Σχολείο: [Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η–3η διδακτική ώρα

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου κατά την έναρξη εφαρμογής του η τάξη χωρίζεται σε ομάδες μικτής ικανότητας (με τέσσερα μέλη ή και πέντε μέλη). Κατά τη συγκεκριμένη εφαρμογή διατηρήθηκαν οι ομάδες που έχουν ήδη διαμορφωθεί από την υπεύθυνη εκπαιδευτικό της τάξης, ενώ η παρακίνηση για την απόδοση σε αυτές κάποιου διακριτικού ονόματος έδωσε ορισμένες επιλογές που φαίνεται ότι επηρεάζονται από τη δυναμική του συνόλου της τάξης (για παράδειγμα το όνομα «Οι κεραυνοί» που προτάθηκε από τα μέλη μιας ομάδας έδωσε το έναυσμα για την επιλογή του ονόματος «Οι αστραπές» και «Η καταιγίδα» για δύο άλλες ομάδες ενώ υπήρξε και μια ομάδα που επέλεξε το όνομα «Οι γρήγοροι»). Η διαπραγμάτευση της εικόνας του σχολικού εγχειριδίου έγινε με στόχο την ανάδυση εκ μέρους των μαθητών/-τριών της προσωπικής τους ερμηνείας με βάση τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους, τα βιώματα και τις εμπειρίες τους. Για το σκοπό αυτό

δημιουργήθηκε μια παρουσίαση (αρχείο Powerpoint) στην πρώτη διαφάνεια της οποίας προβάλλονταν η επιλεγμένη εικόνα του σχολικού βιβλίου.

Παράλληλα με την προβολή της –με τη βοήθεια του κεντρικού Η/Υ και του ανακλαστικού προβολέα στον πίνακα της τάξης– συζήτησαν αρχικά σε επίπεδο ομάδας αφού παρακινήθηκαν να παρατηρήσουν την εικόνα και να δώσουν τις δικές τους εντυπώσεις, ερμηνεύοντάς την και δίνοντας τις δικές τους προεκτάσεις. Με τη βοήθεια της διαφάνειας έγινε εφικτή η επεξεργασία του περιεχομένου της εικόνας στην ολομέλεια της τάξης, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη του προφορικού λόγου των μαθητών/τριών, προκειμένου να εισαχθούν συστηματικά στις διαδικασίες ανάγνωσης και γραφής που προσιδιάζουν τις σύγχρονες κοινωνίες (Καραντζόλα κ.ά 2007).

Για την περιγραφή της εικόνας επιλέχθηκε επίσης –με τη βοήθεια επιπλέον διαφανειών στην ίδια παρουσίαση (αρχείο Powerpoint)– να σχολιαστούν κάποιες επιμέρους λεπτομέρειές της. Έτσι, με διαφορετικό χρονισμό παρουσιάζονταν στην ολομέλεια της τάξης επιμέρους εικόνες (ράφια με βιβλία και αφίσες στους τοίχους, κόκκινο χαλί στο πάτωμα, πολύχρωμα μαξιλάρια, παρουσία στο χώρο «γνώριμων» παιδιών που κρατούν από ένα βιβλίο) και τα μέλη των ομάδων καλούνταν να σχολιάσουν τις εικόνες που παρουσιάζονταν, εστιάζοντας κυρίως στην παροχή συγκεκριμένων πληροφοριών (οι οποίες αφορούσαν κυρίως στην χωροχρονική απόδοση του σκηνικού και της ιστορίας που δημιούργησαν κατά τη συζήτησή τους στο πλαίσιο της ομάδα τους).

Στη συνέχεια διανεμήθηκε στις ομάδες ένα έντυπο φύλλο εργασίας στο οποίο τα μέλη τους κλήθηκαν να καταγράψουν τις δικές τους ιδέες σχετικά με την ερμηνεία της συγκεκριμένης εικόνας. Ακολουθώντας την πρακτική με την οποία εξοικειώθηκαν σε προφορικό επίπεδο επιχείρησαν να αποδώσουν στα κείμενά τους τόσο το χωροχρονικό πλαίσιο μιας ιστορίας («Το Σάββατο ο Άρης, ο Σαμπέρ, ο Ορφέας, η Ιωάννα και η Μαρίνα πήγαν στη βιβλιοθήκη με το αυτοκίνητο»... «Μια μέρες ο Ορφέας, η Μαρίνα, ο Άρης, η Ιωάννα και ο Σαμπέρ πήγαν στη βιβλιοθήκη»... «Η βιβλιοθήκη είχε βιβλία, κόμικ και μαξιλάρια και ένα κόκκινο ωραίο χαλί»... «Σε μια βιβλιοθήκη υπάρχει ένα κόκκινο χαλί και μαξιλάρια και πολλά πολλά βιβλία και αφίσες στους τοίχους»...» «Αλλά ξέχασα να σας πω την ημερομηνία ήταν Παρασκευή Όχι το όνομα Παρασκευή την ειμέρα») στην οποία πρωταγωνιστές ήταν οι ήρωες του σχολικού βιβλίου ενώ σε μερικές περιπτώσεις ενέταξαν και τους εαυτούς τους στη συγκεκριμένη παρέα (...«Κάθισαν στη βιβλιοθήκη ήταν και κάπια άλλα παιδιά. Ο Σ....., ο Γ..... ο Χ.....και Π.....», «Τα παιδιά ο Άρης, η Μαρίνα, η Ιωάννα, ο Σαμπέρ, ο Ορφέας αλλά και ένα ακόμι κορίτσι που την λένε Αγγελική και κάθοντε στο χαλί και διαβάζουν βιβλία από τη βιβλιοθήκη η Α....., η Μ.....α, η Ε..... και η Μ..... διαβάζουν βιβλία»... «Πήγαμε κι εμείς στη βιβλιοθήκη και διαβάσαμε βιβλία. Τα βιβλία είχαν πολλές εικόνες και μας άρεσαν πολύ. Θέλουμε να ξαναπάμε. Μπορεί να συναντήσουμε τα παιδιά από το βιβλίο»).

Κατά την καταγραφή των ιστοριών τους η εκπαιδευτικός κινούνταν μεταξύ των ομάδων δίνοντας οδηγίες σχετικά με την περιγραφή εικόνων (υπενθύμιση χρήσης επιθέτων, δομή, χρήση τελείας, κεφαλαίων, ολοκλήρωση νοήματος). Η ορθή ορθογραφία των λέξεων δημιούργησε ιδιαίτερη ανησυχία στα μέλη των ομάδων και έτσι η προοπτική αντιγραφής του συγκεκριμένου κειμένου και στον Η/Υ παρουσιάστηκε ως ευκαιρία εντοπισμού των τυχόν ορθογραφικών λαθών και διόρθωσης του κειμένου τους.

Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση των ιστοριών κάθε ομάδας και την ανάγνωσή τους στην ολομέλεια της τάξης. Η συγκεκριμένη περίπτωση έδωσε την ευκαιρία για την καλλιέργεια ικανοτήτων παρουσίασης στους εκπροσώπους των ομάδων αλλά και την εξάσκηση των υπολοίπων στην προσεκτική παρακολούθηση μιας εισήγησης, τελικό προϊόν της οποίας ήταν η διατύπωση παρατηρήσεων που προέρχονταν από τη σύγκριση των κειμένων.

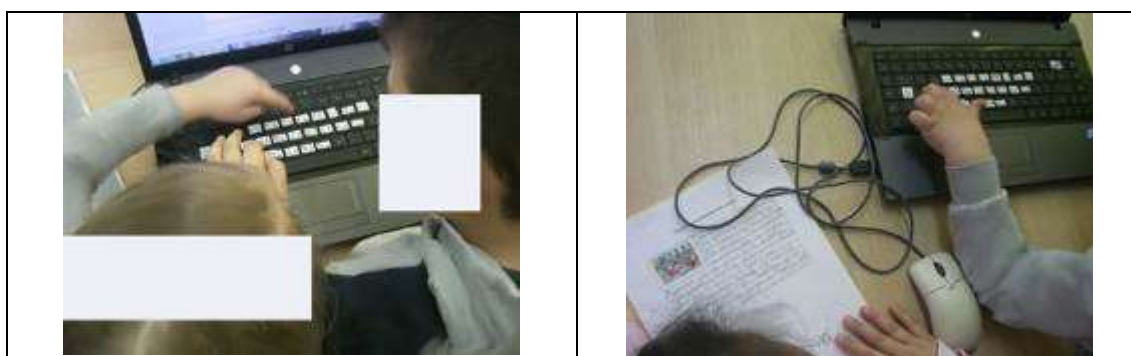
Επιπλέον διαβάστηκε την ολομέλεια της τάξης το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου το οποίο συνοδεύει η εικόνα που επεξεργαστήκαμε στην τάξη, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία για μια συζήτηση αναφορικά με το τι μπορεί να προσφέρει η εικόνα σε ένα κείμενο. Από τις εισηγήσεις των μαθητών/-τριών καταλήξαμε ότι οι ιστορίες που ετοίμασαν επηρεάστηκαν από την εικόνα που είχαν στη διάθεσή τους ενώ οι υπόλοιπες πληροφορίες που υπήρχαν στο κείμενο (για την ύπαρξη ενός ακόμη προσώπου «της υπεύθυνης της βιβλιοθήκης») δεν ήταν δυνατό να προέλθουν από την εικόνα που είχαν στη διάθεσή τους. Με τον τρόπο αυτό οι μικροί μαθητές/τριες της τάξης αντιλήφθηκαν έστω και διαισθητικά μια ακόμη διάσταση της σχέσης εικόνας-κειμένου, η οποία υπογραμμίζεται από τη δημιουργό του σεναρίου («τι προσφέρει το κείμενο σε μια εικόνα»).

Μετά το πέρας του διδακτικού δώρου η ευκαιρία μετακίνησης των παιδιών στην αίθουσα της πληροφορικής για το μάθημα των Τ.Π.Ε αξιοποιήθηκε –αφού προηγήθηκε συνεννόηση με τον εκπαιδευτικό της πληροφορικής– για την αντιγραφή του κειμένου και την εξάσκηση των μαθητών/τριών στην πληκτρολόγηση αλλά και την εξοικείωσή τους με το περιβάλλον του επεξεργαστή κειμένου.

Στη φάση αυτή τα μέλη των ομάδων κλήθηκαν να καταγράψουν το κείμενο που δημιούργησαν από κοινού ενώ η εκπαιδευτικός –κινούμενη μεταξύ των ομάδων– παρείχε οδηγίες για την διόρθωση των ορθογραφικών λαθών (με τη χρήση του ορθογραφικού ελέγχου). Είναι χαρακτηριστικό πως η παρουσία της «κόκκινης κυματιστής γραμμής» ενεργοποιούσε το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών που στις μεταξύ τους συζητήσεις έκαναν υποθέσεις για την αιτία ύπαρξης της («δε βάλουμε

τόνο», «γράφεται με κεφαλαίο») όπως και η απορία τους για τον εντοπισμό λάθους στο όνομα του Σαμπέρ (το οποίο παρακάμφθηκε με την προτροπή επιλογής της «παράβλεψης» και την απλή εξήγηση ότι ο υπολογιστής δεν «γνωρίζει» κάποια ονόματα και πρέπει να του πούμε εμείς ότι δεν είναι λάθος γραμμένα).

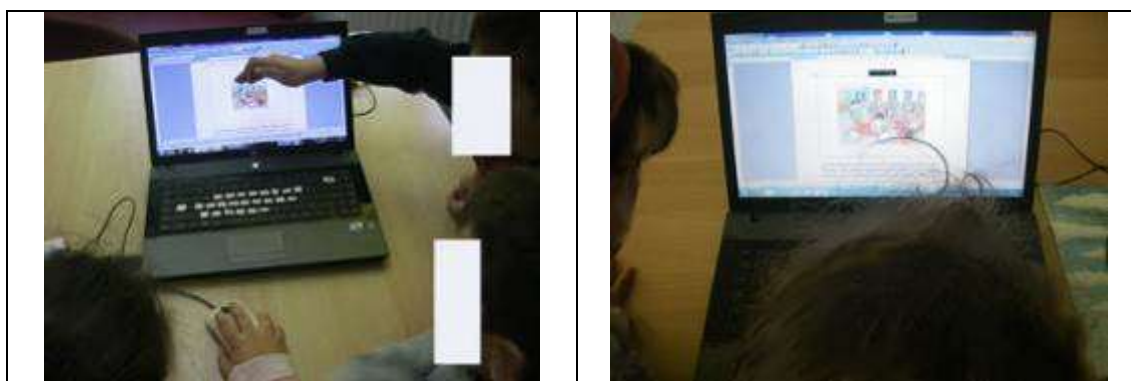
Η διαπίστωση ότι ορισμένα μέλη των ομάδων δεν έδειχναν το ίδιο ενδιαφέρον για την ολοκλήρωση της δραστηριότητας –αφού η οδηγία να παρακολουθούν και να βοηθούν αυτόν που είχε κάθε φορά το ρόλο του γραμματέα δεν είχε για ορισμένους/ες νόημα–οδήγησε στην επιλογή να μοιραστούν φωτοτυπίες από τα έντυπα κείμενα των ομάδων και να δημιουργηθούν επιπλέον υποομάδες για την καταγραφή των κειμένων. Η επιλογή αυτή αποδείχτηκε ότι υπήρξε λειτουργική και αποτελεσματική αφού όλοι/-ες είχαν κάποιο συγκεκριμένο έργο να επιτελέσουν. Παρόλα αυτά ο διαθέσιμος χρόνος δεν ήταν αρκετός για την ολοκλήρωση της καταγραφής του κειμένου, πόσο μάλλον για τις επιπλέον προτάσεις του αρχικού σεναρίου αναφορικά με την πληροφόρηση των μαθητών/-τριών για τις επιλογές μορφοποίησής του αλλά και τη συμπλήρωσή του με τίτλο και εικόνα. Η εργασία της κάθε ομάδας αποθηκεύτηκε με ευθύνη των μελών της ενώ η υλοποίηση των παραπάνω αναβλήθηκε για την επόμενη συνάντησή μας.

4η διδακτική ώρα

Η δράση των ομάδων συνεχίστηκε και σε αυτή τη συνάντηση στο χώρο της αίθουσας πληροφορικής όπου τα μέλη τους ανέλαβαν να ολοκληρώσουν την καταγραφή/

«ψηφιακή» αντιγραφή των κειμένων τους σε αρχείο του κειμενογράφου. Παράλληλα με την υπενθύμιση βασικών οδηγιών που ήδη αναφέρθηκαν –κυρίως για τη χρήση του ορθογραφικού ελέγχου, όπως και την εναλλαγή των πλήκτρων για τη χρήση κεφαλαίων/πεζών και τη θέση του κόμματος και της τελείας– έγινε επίδειξη σε κάθε ομάδα του τρόπου εισαγωγής μιας εικόνας σε πλαίσιο κειμένου (με την αντιγραφή και επικόλληση της εικόνας που επεξεργαστήκαμε, την οποία εντόπισαν τα μέλη των ομάδων στη δεύτερη σελίδα του αρχείου κειμενογράφου που είχαν στη διάθεσή τους). Η συγκεκριμένη εικόνα αντί να αποθηκευτεί από τα μέλη των ομάδων σε ένα φάκελο, σύμφωνα με τις οδηγίες του αρχικού σεναρίου ενσωματώθηκε στο κείμενο που διαμόρφωναν. Με τον τρόπο αυτό προστέθηκε έστω και υπαινικτικά ένα «σχόλιο» στη συζήτηση που προηγήθηκε γύρω για το τι προσφέρει η εικόνα σε ένα κείμενο και αντίστροφα, τι προσφέρει δηλαδή το κείμενο σε μια εικόνα. Και μάλιστα αυτή τη φορά οι μαθητές/-τριες δεν λειτούργησαν μόνο ως παρατηρητές αλλά ως συνδημιουργοί του μεταφερόμενου νοήματος. Με τον τρόπο αυτό συνέβαλαν επίσης στη δημιουργία ενός πολυτροπικού κειμένου, διαπιστώνοντας έστω και διαισθητικά την συμπληρωματικότητα κειμένου και εικόνας.

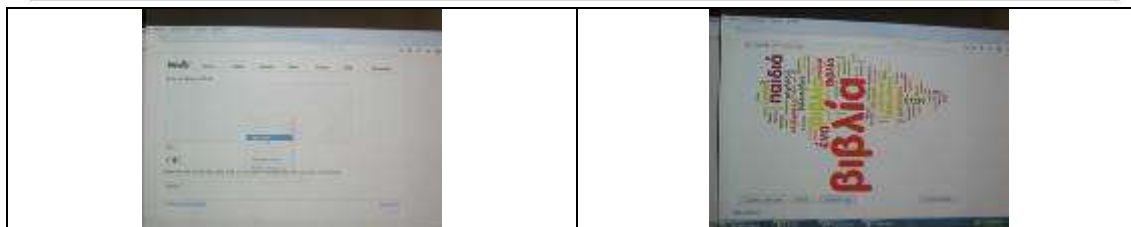
Τόσο η συγκεκριμένη δραστηριότητα όσο και η ίδια η καταγραφή του κειμένου από τα μέλη των ομάδων υπήρξαν αρκετά χρονοβόρες για αυτό και ο χρόνος που απέμεινε –μετά τις δοκιμές των μαθητών/-τριών στην αλλαγή μεγέθους

και χρώματος γραμματοσειράς αλλά και την επιλογή ενός τίτλου για το διαμορφωμένο κείμενο– αφιερώθηκε για την αποθήκευση των ομαδικών εργασιών και την εκτύπωσή τους, με τη μετακίνηση των μαθητών/τριών σε ένα χώρο όπου υπήρχε διαθέσιμος εκτυπωτής. Εκεί τα μέλη των ομάδων επιχείρησαν την εκτύπωση των κειμένων τους ακολουθώντας τις λεπτομερείς οδηγίες που τους δόθηκαν.

5η διδακτική ώρα

Η πρόταση της δημιουργού του σεναρίου για δημιουργία δύο εκδοχών συννεφόμενων, θεωρήθηκε ιδιαίτερα απαιτητική (κυρίως όσον αφορά στο διαθέσιμο χρόνο) αφού η επιλογή πρότυπων τόσο για το κείμενο που έγραψαν οι μαθητές/τριες αλλά και για το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου (που συνόδευε την εικόνα που επεξεργάστηκαν) θα απαιτούσε περισσότερο χρόνο από αυτόν που είχε υπολογιστεί, για αυτό και κατά την εφαρμογή επιλέχθηκε η παρουσίαση της δεύτερης εργασίας στο σύνολο της τάξης κατά τη φάση της επίδειξης του τρόπου εργασίας στο περιβάλλον του wordle. Συγκεκριμένα με τη βοήθεια του κεντρικού Η/Υ της τάξης και μέσω του ανακλαστικού προβολέα παρουσιάστηκαν σταδιακά οι ενέργειες αντιγραφής του κειμένου του σχολικού εγχειριδίου (από την υποενοότητα «Στη βιβλιοθήκη») το οποίο εντοπίστηκε στη σελίδα του [Ψηφιακού Σχολείου](#) και επικολλήθηκε στο περιβάλλον του [wordle](#) μέσω της ενεργοποίησης μιας υπερσύνδεσης. Μετά την παρουσίαση της πρώτης εκδοχής του κειμένου με τη μορφή συννεφόμενου τα μέλη των ομάδων κλήθηκαν να αναλάβουν ενεργό δράση επιλέγοντας διαφορετικές μορφές παρουσιάσής του. Μετά από κάποιες δοκιμές καλούνταν να επιλέξουν μια συγκεκριμένη μορφή, την οποία αποθήκευαν ως εικόνα ενώπιον της ολομέλειας της τάξης.

Σύμφωνα με τις οδηγίες της δημιουργού του σεναρίου οι μαθητές/τριες στη συνέχεια θα μπορούσαν να κληθούν να συγκρίνουν το κείμενό τους με αυτό του βιβλίου και να διαπιστώσουν μέσα από την επαναληψιμότητα των λέξεων κατά πόσο έχουν πλησιάσει το αρχικό κείμενο ή έχουν απομακρυνθεί από αυτό. Ακολούθως στο πλαίσιο της κάθε ομάδας, τα μέλη τους θα μπορούσαν να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους στην ολομέλεια. Η σύγκριση των κειμένων θα μπορούσε να οδηγήσει σε συγκρίσεις και αντίστοιχες διαπιστώσεις. Επειδή όμως η συγκεκριμένη πρόταση θεωρήθηκε αρκετά περίπλοκη για τις προσλαμβανουσες των μικρών μαθητών/-τριών της συγκεκριμένης τάξης, επιλέχθηκε μια κάπως πιο απλουστευμένη μορφή της παραπάνω πρότασης. Οι εικόνες που δημιουργήθηκαν από το κείμενο του σχολικού εγχειριδίου και επιλέχθηκαν από κάθε μια ομάδα εκτυπώθηκαν με τη συμβολή των μελών τους –σε χρόνο εκτός της διδακτικής διαδικασίας– και αποτέλεσαν αντικείμενο σύγκρισης στην επόμενη διδακτική ώρα, όπου τα μέλη των ομάδων κλήθηκαν να συγκρίνουν αυτές τις μορφές κειμένου με το κείμενο που οι ίδιοι/ιες είχαν ετοιμάσει (στην έντυπη εκτυπωμένη μορφή του).

6η διδακτική ώρα

Για τη σύγκριση μεταξύ των κειμένων διανεμήθηκε ένας μαρκαδόρος υπογράμμισης σε κάθε ομάδα και τα μέλη της κλήθηκαν να εντοπίσουν λέξεις μέσα στο συννεφόλεξο ίδιες με αυτές που έχουν καταγράψει στο έντυπο κείμενό τους. Το παιχνίδι της αναζήτησης και υπογράμμισης λέξεων ενεργοποίησε το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών ενώ παράλληλα έδωσε τη δυνατότητα να εξασκηθούν και στη χρήση της «ψηφιακής υπογράμμισης» στο περιβάλλον του κειμενογράφου.

Έτσι, μετά τον εντοπισμό και υπογράμμιση λέξεων που καταγράφονταν τόσο στο συννεφολέξο του κειμένου του σχολικού εγχειριδίου (το οποίο δόθηκε στα μέλη των ομάδων σε εκτυπωμένη μορφή) όσο και στο κείμενο που κάθε μια ομάδα δημιούργησε με τη συνδρομή των μελών της, οι μαθητές/τριες της τάξης κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν τα ψηφιακά κείμενα που αποθήκευσαν σε προηγούμενη δραστηριότητα προκειμένου να γνωρίσουν ένα ακόμη ψηφιακό εργαλείο στο περιβάλλον του κειμενογράφου (αυτό της επισήμανσης).

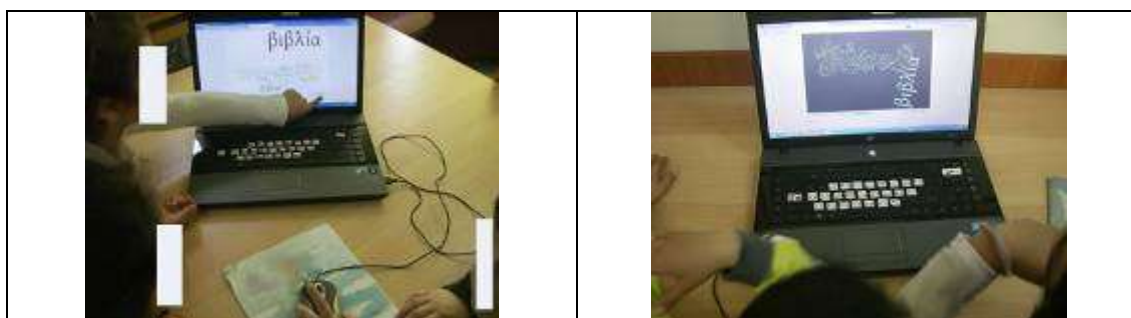
Ακολουθώντας τις οδηγίες που τους δόθηκαν και μετά από κάποιες δοκιμές κατάφεραν να κάνουν τις σχετικές υπογραμμίσεις ενώ με αυτή τη μορφή αποθήκευσαν τα κείμενα τους (τα οποία έχουν κατατεθεί στο φάκελο των τεκμηρίων).¹

¹Οι εργασίες δύο ομάδων δίνονται με τη μορφή εικόνας (jpg) για να μην «αποκαλυφθούν» τα ονόματα συμμετεχόντων μαθητών/-τριών.

7η διδακτική ώρα

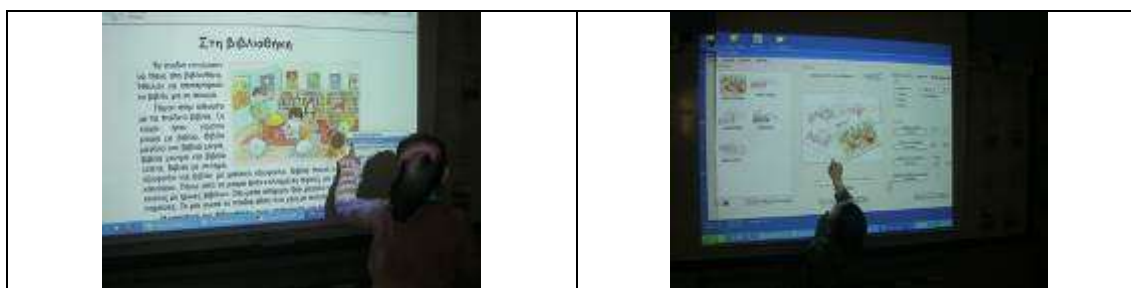
Αφού λοιπόν οι μαθητές/-τριες της τάξης γνώρισαν τον τρόπο εργασίας στο περιβάλλον του [wordle](#), με την προηγούμενη παρουσίαση της λειτουργίας της στην ολομέλεια της τάξης, στην επόμενη συνάντησή μας στην αίθουσα των Η/Υ και σε ώρα του μαθήματος των Τ.Π.Ε τους δόθηκε η ευκαιρία να εξοικειωθούν με τη χρήση του. Η ενασχόληση των μεμονωμένων μελών της κάθε ομάδας με τις επιλογές και δυνατότητες του εργαλείου συνάντησε σε αυτή τη φάση τις προτάσεις του αρχικού σεναρίου. Στην αίθουσα των Η/Υ οι ομάδες βρήκαν τα αρχεία του κειμενογράφου, από τα οποία αντέγραψαν το κείμενο που είχαν ετοιμάσει σε προηγούμενη δραστηριότητα- το οποίο και μετέφεραν στο περιβάλλον του [wordle](#) δοκιμάζοντας διάφορες μορφές παρουσιάσής του και καταλήγοντας σε μια από αυτές, την οποία αποθήκευσαν ως εικόνα στο φάκελο της ομάδας τους.

Επιστρέφοντας στη σχολική αίθουσα από τους μαθητές/τριες της τάξης σχολιάστηκε το γεγονός ότι κάθε φορά οι εργασίες τους αποθηκεύονταν και συγκεντρώνονταν σε ένα στικάκι. Η παρατήρηση αυτή έδωσε την αφορμή για τη διατύπωση της πρότασης δημιουργίας ενός βιβλίου που θα περιέχει τόσο τις εργασίες/ιστορίες των παιδιών όσο και διάφορες εικόνες. Επειδή οι συγκεκριμένοι μαθητές/τριες δεν έχουν κάποια προηγούμενη εμπειρία από τη δημιουργία ψηφιακού βιβλίου ή κάποιου άλλου έντυπου βιβλίου στο οποίο θα μπορούσαν να

συγκεντρωθούν κάποιες από τις εργασίες τους, η πρόταση αυτή φάνηκε να μην έχει νόημα και στη φάση αυτή της εφαρμογής αρκούσε η διατύπωση της θετικής αποδοχής της. Καθώς όμως αναφέρθηκε ότι στο βιβλίο που θα διαμορφωθεί με τη βοήθεια του Η/Υ θα υπάρχει δυνατότητα ένταξης ζωγραφικών/εικόνων και φωτογραφιών κάποια από τα παιδιά διατύπωσαν τις δικές τους προτάσεις παράλληλα με την πρόταση ένταξης της εικόνας του σχολικού βιβλίου αλλά και των κειμένων των παιδιών (η οποία διατυπώθηκε από την εκπαιδευτικό, ακολουθώντας την οδηγία της δημιουργού του σεναρίου).

Έτσι μετά την επίδειξη –στην ολομέλεια της τάξης και με τη συμμετοχή μελών των ομάδων– του τρόπου αποθήκευσης της εικόνας του σχολικού εγχειριδίου (που αναζητήθηκε στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στη σελίδα του Ψηφιακού Σχολείου με τα [Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία](#)) οι μαθητές/-τριες παρακινήθηκαν να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό κολάζ (με τη χρήση του λογισμικού [shapecollage](#) αντί του [autocollage](#) που προτεινόταν στον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου) και στο οποίο ενέταξαν τις φωτογραφίες των μελών κάθε ομάδας και την εικόνα του συννεφόμενου από το ομαδικό τους κείμενο). Μετά από κάποιες δοκιμές για την επιλογή του ενδεδειγμένου προτύπου collage, κάθε μια ομάδα αποθήκευσε την εργασία της, πληροφορούμενη ότι και αυτή θα μπορούσε να ενσωματωθεί στο ομαδικό ψηφιακό βιβλίο. Επίσης, τα μέλη των ομάδων συμφώνησαν και ετοίμασαν (σε ώρα των Εικαστικών) μια εργασία η οποία και φωτογραφήθηκε για να συμπεριληφθεί στο τελικό προϊόν της εφαρμογής.

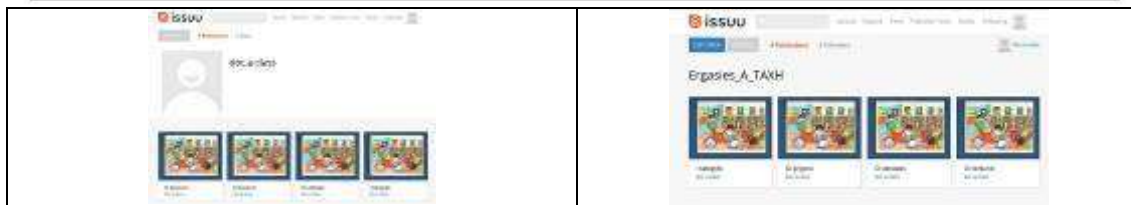

8η διδακτική ώρα

Η πρόταση αξιοποίησης ενός συγκεκριμένου προγράμματος δημιουργίας ενός [ψηφιακού βιβλίου](#) και συγκεκριμένα του issuu (που διατίθεται στο διαδίκτυο μέσω εγγραφής) υπήρξε μια νέα πρόκληση όχι μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης, αφού χρειάστηκε να αφιερωθεί αρκετός χρόνος για την κατανόηση της λειτουργίας του και από την εκπαιδευτικό της εφαρμογής.

Κρίνοντας ότι η ενασχόληση των μαθητών/-τριών με την εισαγωγή των αντίστοιχων αρχείων και την μετατροπή τους σε ψηφιακό βιβλίο μέσω της χρήσης του συγκεκριμένου προγράμματος, δεν θα πρόσφερε κάποιες επιπλέον γνώσεις σε αυτούς/-ές –αντίθετα θα μπορούσε να μπερδέψει περισσότερο τα παιδιά– αποφασίστηκε η εμπλοκή τους στη συγκεκριμένη δραστηριότητα να περιοριστεί στην επιλογή του περιεχομένου των αναρτημένων αρχείων με τη δημιουργία ενός αρχείου παρουσίασης (που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία του ψηφιακού βιβλίου) για κάθε ομάδα.

Έτσι στην ολομέλεια της τάξης κάθε ομάδα επέλεξε τις εικόνες που συμπεριλήφθηκαν τελικά στο αρχείο παρουσίασης που είχε το όνομά της, το οποίο εξηγήθηκε ότι θα αποτελέσει το περιεχόμενο του βιβλίου της. Η τελική επεξεργασία για την εμφάνιση των συγκεκριμένων παρουσιάσεων ως περιεχόμενα ενός ψηφιακού βιβλίου έγινε από την εκπαιδευτικό εφαρμογής με τη χρήση του προγράμματος issuu.

Στην επόμενη συνάντησή μας τα μέλη των ομάδων είχαν τη δυνατότητα πατώντας τον υπερσύνδεσμο της εργασίας τους να ξεφυλλίσουν το ψηφιακό βιβλίο με το όνομα της ομάδας τους.

Με τον τρόπο αυτό ικανοποιήθηκε και ο στόχος που τέθηκε από τη δημιουργό του σεναρίου για την επαφή των μικρών μαθητών/-τριών με τη λογική του υπερσυνδέσμου. Ήδη από την κατάρτιση του περιεχομένου της παρουσίασής τους, οι μαθητές/-τριες της τάξης έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό στην προοπτική προβολής όχι μόνο των εργασιών τους αλλά κυρίως το συνταίριασμά τους με προσωπικές τους φωτογραφίες.

Περιεχόμενα ψηφιακού βιβλίου της ομάδας «Οι κερανοί»

Παράλληλα κάποιες από τις εργασίες των μαθητών/τριών εκτυπώθηκαν επίσης και αναρτήθηκαν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Φύλλα εργασίας δεν παρατίθενται, επειδή οι μαθητές έχουν μικρή εξοικείωση με το μέσο και γι' αυτό τα φύλλα εργασίας πρέπει να περιέχουν αναλυτικές οδηγίες για το κάθε βήμα της δραστηριότητας, γεγονός που θα ήταν αποθαρρυντικό για τους μαθητές. Για τον λόγο αυτό προτείνεται να δίνονται προφορικά οι οδηγίες στους μαθητές και αυτοί να συνεπικουρούνται από τον εκπαιδευτικό.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Όλο το σενάριο μπορεί να πραγματοποιηθεί και με μικρή συνδρομή των ΤΠΕ, αν δεν υπάρχει ο απαραίτητος εξοπλισμός ή αν η εξοικείωση των μαθητών με τους Η/Υ είναι πολύ μικρή. Έτσι, οι εργασίες των μαθητών μπορούν να γίνουν στο χαρτί και στη συνέχεια να σκαναριστούν, να εκτυπωθούν και να δημιουργηθεί έντυπο βιβλίο ή ακόμη να δεθεί το βιβλίο με τις χειρόγραφες ιστορίες των μαθητών. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να πραγματοποιηθεί και το κολάζ και να αναρτηθεί στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή του σεναρίου δεν δημιούργησε ιδιαίτερες δυσκολίες στους/στις μαθητές/-τριες ενώ η φύση των δραστηριοτήτων ήταν κατάλληλη για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα για την οποία σχεδιάστηκε, αφού βοήθησε στη διατήρηση του ενδιαφέροντός τους σε κάθε φάση, μέχρι και την ολοκλήρωσή της. Η επιλογή των δραστηριοτήτων και των λογισμικών δημιούργησε τις συνθήκες για τη δημιουργική εμπλοκή των μαθητών/-τριών σε δράσεις οι οποίες αναπτύσσουν διαφορετικές δεξιότητες και πρακτικές γραμματισμού, στοιχεία που συνηγορούν στον χαρακτηρισμό του σεναρίου ως ρεαλιστικού και εφαρμόσιμου. Η διαρκής παρακολούθηση και η επίλυση προβλημάτων στο πεδίο της χρήσης των ΤΠΕ αλλά και της λειτουργίας των ομάδων αποτέλεσε μια συνθήκη που είχε προβλεφτεί κατά το σχεδιασμό του σεναρίου, η οποία εξακολούθησε να είναι βασική φροντίδα σε κάθε φάση της εφαρμογής.

Ένα θέμα που θα πρέπει να σχολιαστεί είναι ο διαθέσιμος χρόνος που έχει υπολογιστεί κατά τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου. Όπως φάνηκε από την εφαρμογή, υπήρξε αρκετός χρόνος για την προετοιμασία των ομάδων πριν από την διεξαγωγή διαφόρων φάσεων του σεναρίου (για την εκτύπωση σχετικών αρχείων ή και τη δημιουργία ψηφιακών βιβλίων) που δεν υπολογίστηκε στο χρόνο εφαρμογής. Επίσης η ολοκλήρωση ορισμένων δραστηριοτήτων (όπως η εξάσκηση των μαθητών/-τριών στη χρήση του *wordle* αλλά και η πληκτρολόγηση των κειμένων) έγιναν σε διαφορετικό χρόνο από αυτόν που υπολογίστηκε κατά τον αρχικό σχεδιασμό του σεναρίου (καλύπτοντας ώρες του μαθήματος των Τ.Π.Ε.).

Τα παραπάνω συνηγορούν στη διαπίστωση ότι ο ορισμός του διαθέσιμου χρόνου κατά τον αρχικό σενάριο, μόνο ως ενδεικτικός μπορεί να χαρακτηριστεί, επισήμανση βέβαια που έχει καταγραφεί ήδη από τη δημιουργό του σεναρίου. Ακολουθώντας τις προτάσεις της, το σενάριο τροποποιήθηκε ανάλογα με τις ανάγκες

της τάξης ενώ αντικαταστάθηκε προτεινόμενο λογισμικό από κάποιο άλλο για την υλοποίηση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων (με τη χρήση του λογισμικού sharecollage αντί του autocollage). Σύμφωνα άλλωστε με τον αρχικό σχεδιασμό μπορούν να προστεθούν ή να αφαιρεθούν δραστηριότητες, καθώς θεωρείται πιο σημαντικό οι απαιτήσεις του/της εκπαιδευτικού εφαρμογής του σεναρίου να είναι ανάλογες των δυνατοτήτων των μαθητών/τριών. Για αυτό άλλωστε η χρήση του προγράμματος δημιουργίας ψηφιακού βιβλίου –αν και αποτέλεσε μέρος της εφαρμογής– δεν αποτιμάται ως αναγκαίο και απαραίτητο συστατικό στοιχείο στην υλοποίηση του σεναρίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Hasan, R. 1996. Literacy, everyday talk and society. Στο *Literacy in society*, επιμ. R. Hasan & G. Williams, 377-424. Νέα Υόρκη: Addison Wesley Limited.

Καραντζόλα, Ε., Κ. Κύρδη, Τ. Σπανέλλη & Θ. Τσιαγκάνη. 2007. *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού: Γράμματα Λέξεις Ιστορίες*. Αθήνα: ΟΕΔΒ-Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο για τον δάσκαλο).

Μαρτέν, Μ. 1984. *Η γλώσσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Κάλβος.

Messaris, P. 2001, New Literacies in Action: Visual education. *Reading Online* 4 (7). Διαθέσιμο στο:
http://www.readingonline.org/newliteracies/lit_index.asp?HREF=/newliteracies/action/messaris

Πλειός, Γ. 2005. *Πολιτισμός της εικόνας και εκπαίδευση. Ο ρόλος της εικονικής ιδεολογίας*. Αθήνα: Πολύτροπον.

Τύμπα, Ε. & Ε. Τζοβλά. 2014. Εκπαιδευτικά σενάρια και διδακτικές ταυτότητες.

Προτάσεις και προβληματισμοί με αφορμή την εμπειρία συγγραφής και εφαρμογής ενός σεναρίου για το γλωσσικό μάθημα. *3ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας. «Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη»*. Νάουσα 4-6 Απριλίου 2014.

Χατζησσαβίδης, Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της γλώσσας και λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: στο πλαίσιο του τυπικού γραμματισμού, για διαθεματικές διδακτικές πρακτικές, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.